บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษากระบวนการบริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานดีเด่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1 คณะผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากร
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. การสร้างและตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานดีเด่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1 ปีการศึกษา 2546 ดังนี้

1. ผู้บริหาร จำนวน 30 โรงเรียน รวม 30 คน
2. ครูผู้สอน จำนวน 30 โรงเรียน รวม 338 คน

ตาราง 1 รายละเอียดของประชากรสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียนแต่ละอำเภอ

อำเภอ	ขนาดสถานศึกษา (จำนวนสถานศึกษา)				ประชากร				
					ผู้บริหาร	ครูผู้สอน			รวม (คน)
	ใหญ่	กลาง	เล็ก	รวม		ใหญ่	กลาง	เล็ก	
เมืองพิจิตร	2	2	2	6	6	44	21	10	81
สามง่าม	1	2	2	5	5	14	21	12	52
โพธิ์ประทับช้าง	2	1	2	5	5	33	11	11	60
วังทรายพูน	1	2	1	4	4	19	16	4	43
วชิรบารมี	2	1	2	5	5	30	9	12	56
สากเหล็ก	2	2	1	5	5	50	16	5	76
รวม	10	10	10	30	30	190	94	54	368

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาค้นคว้าสร้างขึ้นโดยอาศัยแนวคิดที่ได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามที่เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยคำถามมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับกระบวนการบริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานดีเด่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert Type) แบ่งออกเป็นขั้นตอนในการบริหาร 4 ขั้น คือ

1. การวางแผน
2. การจัดองค์การ
3. การดำเนินงาน
4. การประเมินผล

โดยกำหนดค่าคะแนนเป็นดังนี้

5 หมายถึง กระบวนการบริหารอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง กระบวนการบริหารอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง กระบวนการบริหารอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง กระบวนการบริหารอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง กระบวนการบริหารอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นคำถามที่เกี่ยวกับข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการบริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานดีเด่น เป็นคำถามปลายเปิด

การสร้างและตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. ศึกษาแนวคิด กระบวนการบริหารของผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานดีเด่นจากตำราเอกสาร การปฏิบัติงานตามภารกิจงานของสถานศึกษา ลักษณะของสถานศึกษาดีเด่น มาตรฐาน เกณฑ์การประกวดสถานศึกษาดีเด่น และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสร้างแบบสอบถาม

2. กำหนดขอบเขตของคำถามจากตัวแปรที่ศึกษาตามกระบวนการบริหาร 4 ด้าน แล้วดำเนินการสร้างแบบสอบถาม

3. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และรับการเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม ซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญตามรายนามต่อไปนี้ คือ

3.1 รองศาสตราจารย์ ดร.ประหยัด จิระวรพงศ์ คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

3.2 รองศาสตราจารย์ ดร.ฉันทนา จันทร์บรรจง รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

3.3 รองศาสตราจารย์ ดร.รัตนะ บัวสนธ์ รองคณบดีฝ่ายวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

3.4 ว่าที่ร้อยตรีสาโรช ยกให้ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ปฏิบัติหน้าที่ผู้ตรวจราชการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1

3.5 นางสายสวาท รัตนกรรดิ ศึกษานิเทศก์ 8 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1

4. รวบรวมสรุปข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ นำมาปรับปรุงแก้ไขและนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาค่า IOC (Index of Congruence) ดังนี้

4.1 นำข้อคำถามและเนื้อหาจุดประสงค์ของการสร้างไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ลงความเห็นและให้คะแนน ดังนี้

เห็นด้วย เท่ากับ +1 หมายความว่า สอดคล้องและสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์และตัวแปรในการศึกษาค้นคว้า

ไม่แน่ใจ เท่ากับ 0 หมายความว่า ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้องกับตัวแปรในการศึกษาค้นคว้าหรือไม่

ไม่เห็นด้วย เท่ากับ -1 หมายความว่า ข้อคำถามนั้นไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และตัวแปรในการศึกษาค้นคว้า

4.2 คำนวณค่าเฉลี่ยของคะแนนรายข้อ โดยใช้สูตร ค่า IOC (รัตนะ บัวสนธ์. 2540 : 53)

$$\mathbf{IOC} = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อค่า IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องในความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

$\sum R$ แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ผลจาการคำนวณหาค่า IOC จะต้องมีค่าเท่ากับ +0.50 หรือมากกว่า จึงถือว่าข้อคำถามนั้นใช้ได้ (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2527 : 68 – 70) ผลปรากฏว่าแบบสอบถามมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00 ถือว่าแบบสอบถามใช้ได้ทุกข้อ

5. นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเพื่อปรับปรุง แก้ไขอีกครั้งหนึ่ง ให้ได้แบบสอบถามที่ถูกต้องสมบูรณ์

6. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มที่จะศึกษา แต่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกันคือ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 3 โรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา 3 คน ครูผู้สอน 30 คน รวมทั้งสิ้น 33 คน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานดีเด่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เพื่อตรวจสอบความเป็นปรนัยของข้อคำถามในแบบสอบถาม

7. นำแบบสอบถามที่ได้ทดลองใช้มาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง (Reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha–Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach's Coefficient) (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 99) ได้ค่าความเที่ยง 0.97

8. ปรับปรุงแก้ไข จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปเก็บข้อมูลจากประชากรที่ทำการศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาค้นคว้าดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. ขอหนังสือแนะนำตัวจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1 เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลประกอบการศึกษาค้นคว้าจากผู้บริหารและครูผู้สอน เพื่อขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

2. ส่งแบบสอบถามและหนังสือแนะนำตัวให้กลุ่มประชากรด้วยตนเอง จำนวน 368 ฉบับ พร้อมทั้งเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง

3. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนแล้วตรวจสอบแบบสอบถามที่สมบูรณ์ เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าสถิติสำหรับใช้ในการศึกษาค้นคว้าตามขั้นตอนต่อไปนี้ ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของแบบสอบถามที่ส่งไปและรับคืน

กลุ่มตัวอย่าง	ส่งไป	รับคืน	ฉบับสมบูรณ์	ร้อยละ
ผู้บริหาร	30	30	30	100
ครูผู้สอน	338	338	338	100
รวม	368	368	368	100

จากตาราง 2 แสดงจำนวนแบบสอบถามที่ได้ส่งไปยังผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 30 ฉบับ ได้รับคืนจำนวน 30 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และครูผู้สอน จำนวน 338 ฉบับ ได้รับคืน จำนวน 338 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 แบบสอบถามรวมทั้งสิ้น จำนวน 368 ฉบับ ได้รับคืน จำนวน 368 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว คณะผู้ศึกษาค้นคว้าดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์
2. ตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้
3. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS for Windows โดยจำแนกแบบสอบถามเป็น 3 ส่วน คือ

3.1 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ

3.2 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับกระบวนการบริหาร ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ วิเคราะห์โดยใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) เป็นรายข้อและรายด้าน (รัตนะ บัวสนธ์. 2540 : 138 -142)

โดยนำค่าเฉลี่ยมาเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 103)

4.51 – 5.00 หมายความว่า กระบวนการบริหารอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายความว่า กระบวนการบริหารอยู่ในระดับมาก

2.51 – 3.50 หมายความว่า กระบวนการบริหารอยู่ในระดับปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายความว่า กระบวนการบริหารอยู่ในระดับน้อย

1.00 – 1.50 หมายความว่า กระบวนการบริหารอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.2.1 เปรียบเทียบกระบวนการบริหาร จำแนกตาม

- ผู้บริหารและครูผู้สอนวิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที (t– test)
- ขนาดสถานศึกษาวิเคราะห์โดยการทดสอบค่าเอฟ (F – test)
- ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ใช้วิธีเชฟเฟ่ (Scheffe)

3.3 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามตอนที่ 3 เกี่ยวกับข้อเสนอแนะกระบวนการบริหาร ใช้วิธีจัดลำดับความถี่ เพื่อนำไปใช้ในการสรุปผลและอภิปรายผล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ค่าร้อยละ (Percentage)

ค่าเฉลี่ย (μ)

ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

การทดสอบค่าที (t – test)

การทดสอบค่าเอฟ (F – test)

ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ใช้วิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe)

ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (IOC : Index of Congruence)